

Yttrande på remiss av promemorian ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund från Alvesta kommun

- Alvesta kommun avstyrker förslaget att ändra i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.
- Alvesta kommun vänder sig mot att staten på detta sätt ökar detaljstyrningen och minskar den ekonomiska förutsägbarheten för aktörerna inom folkbildningen såväl som för regioner och kommuner.
- Alvesta kommun avstyrker även att en motsvarande ändring ska göras i förordningen om statsbidrag till folkbildningen.

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har berett Alvesta kommun möjlighet att senast 2023-06-26 yttra sig över remissen "Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund."

Remissen innehåller förslag till lagändring så att staten, och inte Folkbildningsrådet, ska besluta hur stor del av statsbidraget till folkbildningen som ska gå till å ena sidan folkhögskolor å andra sidan studieförbund. Folkbildningsrådets uppgift ska vara att fördela de av staten beslutade bidragssummorna mellan de olika folkhögskolorna respektive mellan de olika studieförbunden. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Regeringen föreslår att en ändring ska göras i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Den innebär att Folkbildningsrådet inte längre ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Folkbildningsrådet ska i stället pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. En motsvarande ändring ska göras i förordningen om statsbidrag till folkbildningen.

Konsekvensen om förslaget genomförs blir att det i stället för Folkbildningsrådet är staten som ska avgöra storleken på statsbidraget till folkhögskolor respektive studieförbund. Regeringen motiverar lagändringsförslaget med att det nuvarande systemet är ett trubbigt instrument för styrning och fördelning av bidrag.

Kultur och folkbildning i hela landet

Alvesta kommun vänder sig emot att regeringen på detta sätt vill stärka sin detaljstyrning av verksamheter som involverar regional och kommunal verksamhet och finansiering av verksamhet: 18 av 21 regioner är huvudmän för folkhögskolor, alla regioner fördelar stöd till folkhögskolor inom mobilitetsersättningen; drygt 90 procent av Sveriges kommuner fördelade 2021 bidrag till studieförbund.

I den nuvarande budgetprocessen har kommuner och regioner genom SKR, som en av tre medlemmar i Folkbildningsrådet insyn i och möjligheter att påverka hur fördelningen ska se ut. I den föreslagna modellen med statliga beslut kommer de av SKR:s medlemmar som är berörda inte ha någon som helst insyn eller möjlighet att påverka. Denna förflyttning av beslutsmakt inom den fria och frivilliga kulturen motsätter sig Alvesta kommun.

Alvesta kommun anser att både studieförbunden och folkhögskolorna fyller en viktig roll i samhället och att den nationella fördelningen bäst sköts genom Folkbildningsrådet och den nuvarande självförvaltningsmodellen. Alvesta kommun anser att det är viktigt att slå vakt om principen om "en armlängds avstånd" till den fria och frivilliga kulturen, folkbildningen genom studieförbund samt folkhögskolornas verksamhet.

Inga nya åtaganden för kommuner och regioner

Regeringen skriver att förslaget inte får några ekonomiska konsekvenser eller innebär några nya åtaganden för kommuner eller regioner. SKR instämmer inte i den analysen.

Då förslaget underförstått är avsett att ge staten möjligheter att överföra medel från studieförbunden till folkhögskolorna kommer det att få konsekvenser för dels regionernas medfinansiering av folkhögskolor, dels regionernas och kommunernas ekonomiska åtaganden för att bidra till de nationella kulturpolitiska målen.

Tillsammans med bibliotek är studieförbund den verksamhet som har aktiviteter i landets samtliga kommuner. En minskning av studieförbundens statsbidrag kommer att innebära mindre studieförbundsverksamhet i landet, vilket riskerar att försämra förutsättningarna för de lokala arrangörer som samverkar med studieförbunden kring kulturhändelser i hela landet. Detta i sin tur kommer att få konsekvenser för både regioner och framför allt kommuner som kommer att behöva kompensera för de luckor som uppstår genom utebliven studieförbundsverksamhet för att upprätthålla ett varierat lokalt kulturutbud. Detta kommer att innebära åtaganden med ekonomiska konsekvenser för många kommuner men även regioner.